

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 16. novembra 2023 *

„Predhodno odločanje – Ekonomska in monetarna politika – Bonitetne zahteve za kreditne institucije – Uredba (EU) št. 575/2013 – Člen 4(1), točki 1 in 42 – Opredelitve – Pojma ‚kreditna institucija‘ in ‚dovoljenje‘ – Dajanje posojil brez dovoljenj“

V zadevi C-427/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija) z odločbo z dne 21. junija 2022, ki je na Sodišče prispela 28. junija 2022, v kazenskem postopku zoper

BG,

ob udeležbi

Varhovna kasatsionna prokuratura,

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

v sestavi T. von Danwitz, predsednik senata, P. G. Xuereb in A. Kumin (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: A. Rantos,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Evropsko komisijo A. Nijenhuis, D. Triantafyllou in I. Zaloguin, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: bolgarščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4(1), točki 1 in 42, Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL 2013, L 176, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka zoper BG, ki je bil spoznan za krivega, da je dajal posojila z obrestmi dvema fizičnima osebama, ne da bi imel za to potrebno dovoljenje.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba (EU) št. 575/2013

- 3 V uvodni izjavi 5 Uredbe št. 575/2013 je navedeno:

„Ta uredba in Direktiva 2013/36/EU [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL 2013, L 176, str. 338)] bi morali skupaj tvoriti pravni okvir, ki ureja dostop do dejavnosti, nadzorniški okvir ter bonitetna pravila za kreditne institucije in investicijska podjetja (v nadaljnjem besedilu skupaj: institucije). To uredbo bi zato bilo treba razlagati v povezavi z navedeno direktivo.“

- 4 Člen 1 te uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1 določa:

„Ta uredba določa enotna pravila o splošnih bonitetnih zahtevah, ki jih morajo izpolnjevati institucije, nadzorovane v skladu z Direktivo 2013/36/EU kar zadeva:

- (a) kapitalskih zahtev v zvezi s popolnoma merljivimi, enotnimi in standardiziranimi elementi kreditnega tveganja, tržnega tveganja, operativnega tveganja in tveganja poravnave;
- (b) zahteve, ki omejujejo velike izpostavljenosti;
- (c) po začetku veljavnosti delegiranega akta iz člena 460 likvidnostne zahteve v zvezi s popolnoma merljivimi, enotnimi in standardiziranimi elementi likvidnostnega tveganja;
- (d) zahteve glede poročanja v zvezi s točkami (a), (b) in (c) in finančnim vzvodom;
- (e) zahteve po javnem razkritju.“

5 Člen 4 navedene uredbe, naslovljen „Opredelitve pojmov“, v odstavku 1 določa:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

,1. Kreditna institucija‘ pomeni družbo, katere dejavnost je sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun;

[...]

3. ‚institucija‘ pomeni kreditno institucij[o] ali investicijsko podjetje

[...]

26. ‚finančna institucija‘ pomeni družbo, ki ni institucija in katere osnovna dejavnost je pridobivanje kapitalskih deležev ali opravljanje ene ali več dejavnosti iz točk 2 do 12 in točke 15 Priloge I k Direktivi 2013/36/EU [...]

[...]

42. ‚dovoljenje‘ pomeni instrument, ki ga v kateri koli obliki izdajo organi in s katerim se dodeli pravica do opravljanja dejavnosti;

[...]“

6 Člen 4(1), točka 1, Uredbe (EU) št. 575/2013, kakor je bil spremenjen z Uredbo (EU) 2019/2033 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 (UL 2019, L 314, str. 1) (v nadaljevanju: spremenjena uredba št. 575/2013), določa:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. ‚kreditna institucija‘ pomeni družbo, katere dejavnost je kar koli od naslednjega:

(a) sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun;

(b) opravljanje katere koli dejavnosti iz točk 3 in 6 oddelka A Priloge I k Direktivi 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta [z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov ter spremembi Direktive 2002/92/ES in Direktive 2011/61/EU (UL 2014, L 173, str. 349)], kadar velja eno od naslednjega, pri čemer pa družba ni trgovec z blagom in pravicami do emisij, kolektivni naložbeni podjem ali zavarovalnica:

(i) skupna vrednost konsolidiranih sredstev družbe je enaka ali presega 30 milijard EUR;

(ii) skupna vrednost sredstev družbe je manj kot 30 milijard EUR in družba je del skupine, v kateri je skupna vrednost konsolidiranih sredstev vseh družb te skupine, ki imajo posamezno bilančno vsoto manj kot 30 milijard EUR in opravljajo katero koli dejavnost iz točk 3 in 6 oddelka A Priloge I k Direktivi 2014/65/EU, enaka ali presega 30 milijard EUR ali

(iii) skupna vrednost sredstev družbe je manj kot 30 milijard EUR in družba je del skupine, v kateri je skupna vrednost konsolidiranih sredstev vseh družb skupine, ki opravljajo katero koli dejavnost iz točk 3 in 6 oddelka A Priloge I k Direktivi 2014/65/EU, enaka ali presega 30 milijard EUR, kadar konsolidacijski nadzornik v posvetovanju s kolegijem nadzornikov takšno odločitev sprejme zato, da bi obravnaval morebitna tveganja izogibanja in tveganja za finančno stabilnost Unije;

Za namene točk (b)(ii) in (b)(iii), kadar je družba del skupine iz tretje države, je bilančna vsota vsake podružnice te skupine, pooblaščne za delovanje v Uniji, vključena v združeno skupno vrednost sredstev vseh družb v skupini.“

- 7 V skladu s členom 62(1) Uredbe 2019/2033, je bil naslov Uredbe št. 575/2013 nadomeščen s tem besedilom:

„Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012“.

Direktiva 2013/36

- 8 V uvodnih izjavah 2 in 42 Direktive 2013/36 je navedeno:

„(2) Ta direktiva bi morala med drugim vsebovati določbe, ki urejajo izdajanje dovoljenj za poslovanje, pridobitev kvalificiranih deležev, uveljavljanje svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev, pristojnosti nadzornih organov matičnih držav članic in držav članic gostiteljic v zvezi s tem, ter določbe, ki urejajo ustanovni kapital in nadzorniški pregled kreditnih institucij in investicijskih podjetij. [...] To direktivo bi bilo treba [...] razlagati v povezavi z Uredbo [št. 575/2013] in bi morala skupaj z navedeno uredbo tvoriti pravni okvir, ki ureja bančne dejavnosti, nadzorniški okvir ter bonitetna pravila za kreditne institucije in investicijska podjetja.

[...]

(42) Ta direktiva ne bi smela posegati v določbe iz prava držav članic v zvezi s kaznimi po kazenskem pravu.“

- 9 Člen 1 te direktive določa:

„Ta direktiva določa pravila o:

(a) dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in investicijskih podjetij (v nadaljnjem besedilu skupaj: institucije);

[...]“

- 10 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, v odstavku 1 določa:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. ‚Kreditna institucija‘ pomeni kreditno institucijo, kakor je opredeljena v točki 1 člena 4(1) Uredbe [št. 575/2013];

[...]

22. ‚finančna institucija‘ pomeni finančno institucijo, kakor je opredeljena v točki (26) člena 4(1) Uredbe (EU) št. 575/2013;

[...]

38. „dovoljenje“ pomeni dovoljenje, kakor je opredeljeno v točki (42) člena 4(1) Uredbe [št. 575/2013];

[...]“

11. Poglavje 1 naslova III Direktive 2013/36, naslovljeno „Splošne zahteve za dostop do dejavnosti kreditnih institucij“, vsebuje med drugim člena 8 in 9.

12. Člen 8 te direktive, naslovljen „Dovoljenje“, v odstavku 1 določa:

„Države članice od kreditnih institucij zahtevajo, da pridobijo dovoljenje pred začetkom opravljanja svojih dejavnosti. [...]“

13. Člen 9 te direktive, naslovljen „Prepoved opravljanja poslov sprejemanja vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti za osebe ali družbe, ki niso kreditne institucije“, v odstavku 1 določa:

„Države članice osebam ali družbam, ki niso kreditne institucije, prepovejo opravljanje poslov sprejemanja vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti.“

14. Direktiva 2013/36 vsebuje naslov V, naslovljen „Določbe o svobodi ustanavljanja in svobodi opravljanja storitev“, katerega poglavje 1, naslovljeno „Splošna načela“, med drugim zajema člen 34 te direktive.

15. Ta člen 34, naslovljen „Finančne institucije“, v odstavku 1 določa:

„Države članice zagotovijo, da lahko v skladu s členom 35, členom 36(1), (2) in (3), členom 39(1) in (2) ter členi 40 do 46 dejavnosti iz Priloge I k tej direktivi na njihovem ozemlju, bodisi z ustanovitvijo podružnice bodisi z neposrednim opravljanjem storitev, opravlja katera koli finančna institucija iz druge države članice, bodisi podrejena družba kreditne institucije bodisi podrejena družba v skupni lasti dveh ali več kreditnih institucij, katere akt o ustanovitvi in statut dovoljujeta opravljanje teh dejavnosti in ki izpolnjuje vse spodaj naštetje pogoje:

[...]“

16. Točki 1 in 2 Priloge I k Direktivi 2013/36, naslovljene „Seznam dejavnosti, za katere velja medsebojno priznavanje“, določata:

„1. Sprejemanje vlog in drugih vračljivih sredstev.

2. Posojanje, ki med drugim vključuje: potrošniški kredit, kreditne pogodbe v zvezi z nepremičninami, odkup terjatev z regresom ali brez njega, financiranje komercialnih poslov (vključno s forfetiranjem).“

Direktiva 2014/65

17. Priloga I k Direktivi 2014/65 je naslovljena „Seznam storitev in poslov ter finančnih instrumentov“. Oddelek A te priloge I, naslovljen „Investicijske storitve in posli“, v točkah 3 in 6 določa:

„3. poslovanje za svoj račun;

[...]

6. izvedba prodaje primarne izdaje finančnih instrumentov in/ali plasiranje finančnih instrumentov z obveznostjo odkupa.“

Bolgarsko pravo

Kazenski zakonik

18 Člen 252(1) Nakazatelen kodeks (kazenski zakonik) določa:

„Kdor brez ustreznega dovoljenja poklicno opravlja bančne, zavarovalne ali druge finančne transakcije, opravlja plačilne storitve ali izda elektronski denar, za katerega se zahteva takšno dovoljenje, se kaznuje z zaporno kaznijo od treh do petih let in z odvzemom do največ polovice njegovega premoženja.“

Zakon o kreditnih institucijah

19 V členu 2(1) Zakon za kreditne institucije (zakon o kreditnih institucijah) (DV št. 59 z dne 21. julija 2006) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: zakon o kreditnih institucijah), je pojem „banka“ (kreditna institucija) opredeljen tako:

„Pravna oseba, ki od javnosti prejema vloge ali druga vračljiva sredstva in daje kredite ali drugo financiranje za svoj račun in na lastno tveganje.“

20 V členu 3(1), točka 3, tega zakona je „finančna institucija“ opredeljena kot subjekt, ki ni institucija ali industrijski holding, katere glavna dejavnost je zlasti dajanje kreditov s sredstvi, ki ne izvirajo iz depozitov ali drugih vračljivih sredstev, prejetih od javnosti.

21 Člen 3a(1) navedenega zakona določa:

„Za poklicno opravljanje dejavnosti iz člena 2(2), točke 6, 7 in 12, ter člena 3(1), točki 2 in 3, mora biti oseba vpisana v javni register [Balgarska narodna banka (bolgarska narodna banka) (BNB)], če je ena ali več teh dejavnosti zanj bistvenega pomena. Merila za opredelitev bistvene dejavnosti so določena z uredbo BNB.“

22 V skladu s členom 13(1) tega zakona se za opravljanje bančnih dejavnosti zahteva dovoljenje, ki ga izda BNB.

23 Dopolnilne določbe zakona o kreditnih institucijah v odstavku 4 določajo, da ta zakon med drugim izvaja določbe Direktive 2013/36.

Postopek v glavni stvari in vprašnji za predhodno odločanje

24 BG, bolgarski državljan, ki je bil v tem obdobju zaposlen kot občinski svetnik, je v obdobju od aprila 2016 do septembra 2017 dvema fizičnima osebama dajal gotovinska posojila z obrestmi.

- 25 Oseba BG je bila s sodbo z dne 1. oktobra 2020 spoznana za krivo, da je poklicno opravljala bančne posle, ne da bi imela dovoljenje, ki se za to zahteva z zakonom o kreditnih institucijah. Zato je bila zlasti na podlagi člena 252(1) kazenskega zakonika obsojena na triletno zaporno kazen s preizkusno dobo štirih let ter na zaplembo določenega premoženja, katerega lastnica je bila.
- 26 Ta sodba je bila v pritožbenem postopku potrjena s sodbo z dne 15. aprila 2021. Oseba BD je zoper to sodbo vložila kasacijsko pritožbo pri Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija), ki je predložitveno sodišče.
- 27 To sodišče poudarja, da lahko v skladu z upoštevnimi določbami Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku) med drugim odloči, da obdolženca oprosti, če je na podlagi dejstev v zadevi mogoče sklepati, da ta ni storilec dejanja, ki se mu očita, ali če to dejanje ni kaznivo, ali spremeni sodbo, izdano v pritožbenem postopku, tako da navedeno dejanje opredeli kot drugo kaznivo dejanje, za katero je zagrožena enaka ali nižja kazen od tiste, za katero se kaznuje kaznivo dejanje, za katero je bil spoznan za krivega.
- 28 Navedeno sodišče pa za ugotovitev, ali lahko izvaja katero od teh pooblastil, navaja, da mora najprej pojasniti obseg opredelitev iz člena 4(1), točki 1 in 42 Uredbe št. 575/2013, v povezavi s členom 9(1) Direktive 2013/36 ter Prilogo I, točki 1 in 2, k tej direktivi. Razlaga teh določb prava Unije naj bi bila namreč upoštevana za določitev dejanskega pomena različnih elementov kaznivega dejanja iz člena 252(1) kazenskega zakonika, zlasti pojma „bančna transakcija“ iz tega člena.
- 29 V zvezi s tem predložitveno sodišče pojasnjuje, prvič, da naj bi bil v skladu s prakso bolgarskih sodišč in doktrino pomen teh elementov v nacionalnem pravu pojasnjen z zakoni, ki ne spadajo na področje kazenskega prava, zlasti z zakonom o kreditnih institucijah, ki urejajo dejavnosti bank in opredeljujejo pojme, kot so „banka“, „bančna transakcija“, „bančna dejavnost“ in „bančno posojilo“. Poleg tega je iz predložitvene odločbe razvidno, da ta zakon med drugim izvaja določbe Direktive 2013/36.
- 30 V zvezi s pomenom pojma „bančna dejavnost“ naj bi bilo v navedenem zakonu navedeno, da ta dejavnost pomeni, da kreditna institucija od javnosti sprejema vloge ali druga vračljiva sredstva ter daje kredite ali druga sredstva za račun te institucije in na njeno lastno odgovornost. Zato je po mnenju tega sodišča opredelitev v zvezi s tem pojmom v skladu z opredelitvijo iz člena 4(1), točka 1, Uredbe št. 575/2013.
- 31 Drugič, navedeno sodišče pojasnjuje, da v skladu s členom 252(1), kazenskega zakonika, v povezavi s členom 13(1) zakona o kreditnih institucijah, opravljanje kakršne koli bančne dejavnosti, zlasti dajanje bančnih posojil brez predhodne odobritve s strani BNB, pomeni kaznivo dejanje.
- 32 Tretjič, isto sodišče poudarja, da je bil v več njegovih nedavnih odločbah pojasnjen pojem „bančna transakcija“ v smislu člena 252(1) kazenskega zakonika. Tako je bilo v teh odločbah razsojeno, da poklicnega dajanja posojil z obrestmi na sredstva, ki ne izvirajo iz vlog, prejetih od javnosti, v okviru poslovne dejavnosti ni mogoče opredeliti kot tako transakcijo. V okviru zadev, v katerih sta bili izdani navedeni odločbi, sta bila obdolženca oproščena, ker se je ta določba uporabljala le za bančne dejavnosti, za katere je bil določen sistem predhodne odobritve.

- 33 Četrtrič, predložitveno sodišče pojasnjuje, da je dajanje kreditov s sredstvi, ki ne izhajajo iz dejavnosti sprejemanja depozitov ali drugih vračljivih sredstev od javnosti, finančna transakcija, za katero člen 3a(1) zakona o kreditnih institucijah določa sistem registracije, in ne sistem izdaje dovoljenj. Poklicno opravljanje te dejavnosti brez take registracije naj ne bi pomenilo kaznivega dejanja.
- 34 Vendar to sodišče dvomi o natančnem pomenu, ki bi ga bilo treba dati opredelitvi „kreditne institucije“ iz člena 4(1), točka 1, Uredbe št. 575/2013. Tako se sprašuje, ali uporaba veznika „in“ v tej opredelitvi, ki dejavnost sprejemanja vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti povezuje z dejavnostjo dajanja kreditov, pomeni, da taka institucija daje posojila le s sredstvi, prejetimi od javnosti, in ne more dajati posojil s sredstvi, pridobljenimi iz drugih virov, kot so pristojbine ali obresti. Ti dvomi naj bi izhajali tudi iz izrecne prepovedi, določene v členu 9(1) Direktive 2013/36, da osebe ali družbe, ki niso kreditne institucije, od javnosti sprejemajo vloge ali druga vračljiva sredstva, in iz okoliščine, da sta v Prilogi I, točki 1 in 2, k tej direktivi zadevni dejavnosti navedeni ločeno.
- 35 Poleg tega navedeno sodišče meni, da so potrebna pojasnila glede razlage opredelitve pojma „dovoljenje“ iz člena 4(1), točka 42, Uredbe št. 575/2013. Ta pojem naj bi se nanašal na dokument, s katerim se podeli pravica do opravljanja dejavnosti, ki je določena v tej uredbi in v Direktivi 2013/36. Natančneje, isto sodišče se sprašuje, ali ta opredelitev s sklicevanjem na „instrument [...] v kateri koli obliki [...] in s katerim se dodeli pravica do opravljanja dejavnosti“, zajema tako dovoljenja, ki so v nacionalnem pravu določena za kreditne institucije, kot dovoljenja, pridobljena z registracijo, ki je sistem dovoljenj, ki je v nacionalnem pravu določen za finančne institucije.
- 36 V teh okoliščinah je Varhoven kasationsen sad (vrhovno kasacijsko sodišče) prekinilo postopek in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba opredelitev kreditne institucije v členu 4(1), točka 1 [Uredbe št. 575/2013] razlagati tako, da se dajanje kredita izvede izključno s sredstvi, ki so bila sprejeta kot vloge ali druga vračljiva sredstva od javnosti, ali pa sme kreditna institucija dajati kredite tudi iz sredstev iz drugih virov?
 2. Kako je treba v smislu člena 4(1), točka 42 [Uredbe št. 575/2013] razlagati vsebino ‚instrument[a], ki ga v kateri koli obliki izdajo organi in s katerim se dodeli pravica do opravljanja dejavnosti‘, in ali ta obsega tako sistem predhodne odobritve kot tudi sistem predhodne registracije za kreditne posle?“

Postopek pred Sodiščem

- 37 Predložitveno sodišče je predlagalo, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja iz člena 107 Poslovnika Sodišča. To sodišče v utemeljitev svojega predloga navaja, da je zadeva, o kateri odloča, nujna, ker se dejanja, ki se očitajo osebi BG, nanašajo na leto 2016, in ker trajanje postopka v glavni stvari lahko posega v pravico obdolženca do poštenega sojenja.
- 38 Prvi senat Sodišča je 14. julija 2022 na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca odločil, da temu predlogu ni treba ugoditi, ker pogoj nujnosti iz tega člena 107 ni izpolnjen.

Pristojnost Sodišča

- 39 Najprej je treba poudariti, da dejansko stanje v postopku v glavni stvari ne spada na področje uporabe Uredbe št. 575/2013, na katere razlago se nanaša predlog za sprejetje predhodne odločbe.
- 40 V skladu z ustaljeno sodno prakso pa je Sodišče pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki se nanaša na določbe prava Unije, v položajih, v katerih se določbe navedenega prava – tudi če dejansko stanje v postopku v glavni stvari neposredno ne spada na področje uporabe tega prava – uporabljajo na podlagi nacionalnega prava, ker se to sklicuje na njihovo vsebino (sodba z dne 7. novembra 2018, C in A, C-257/17, EU:C:2018:876, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 41 V takih položajih namreč obstaja nedvomen interes Unije, da se določbe, prevzete iz prava Unije, zaradi izoginitve prihodnjim razhajanjem pri razlagi razlagajo enako (sodba z dne 7. novembra 2018, C in A, C-257/17, EU:C:2018:876, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 42 Tako je razlaga Sodišča glede določb prava Unije v položajih, ki ne spadajo na njegovo področje uporabe, upravičena, kadar se te določbe neposredno in brezpogojno uporabljajo za take položaje na podlagi nacionalnega prava, da bi se zagotovilo enako obravnavanje teh položajev in položajev, ki spadajo na področje uporabe tega prava (sodbi z dne 7. novembra 2018, C in A, C-257/17, EU:C:2018:876, točka 33, in z dne 10. septembra 2020, Tax-Fin-Lex, C-367/19, EU:C:2020:685, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 43 V zvezi s tem je treba še opozoriti, da morajo biti iz predložitvene odločbe razvidni konkretni elementi, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, da se določbe prava Unije neposredno in brezpogojno uporabljajo na podlagi nacionalnega prava (glej v tem smislu sodbo z dne 27. aprila 2023, Banca A (Uporaba Direktive o združitvah v notranjem položaju), C-827/21, EU:C:2023:355, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 44 V obravnavanem primeru je predložitveno sodišče, ki je edino pristojno za razlago nacionalnega prava v okviru sistema pravosodnega sodelovanja, vzpostavljenega s členom 267 PDEU (sodba z dne 7. novembra 2018, C in A, C-257/17, EU:C:2018:876, točka 34 in navedena sodna praksa), navedlo razloge, ki so ga vodili k preučitvi razlage Uredbe št. 575/2013, ter povezavo med to uredbo in nacionalnimi določbami iz postopka v glavni stvari. Iz konkretnih elementov v predložitveni odločbi je tako razvidno, da se mora to sodišče opreti na opredelitve iz navedene uredbe, da bi se v okviru tega postopka vsebinsko izreklo.
- 45 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da se te opredelitve na podlagi bolgarskega prava neposredno in brezpogojno uporabljajo za položaje, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, in da torej obstaja nedvomen interes Unije, da Sodišče odloči o predlogu za sprejetje predhodne odločbe.

Vprašani za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 46 Najprej je treba poudariti, da je bil člen 4(1), točka 1, Uredbe št. 575/2013, na katerega se nanaša prvo vprašanje in ki vsebuje opredelitev pojma „kreditna institucija“, spremenjen z Uredbo 2019/2033.

- 47 Pred to spremembo je bil ta pojem opredeljen kot „družb[a], katere dejavnost je sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun“.
- 48 Od navedene spremembe se za „kreditno institucijo“ šteje podjetje, katerega dejavnost je ena ali več dejavnosti iz člena 4(1), točka 1(a) in (b), spremenjene Uredbe št. 575/2013.
- 49 Zadnjenavedene dejavnosti so v skladu s tem členom 4(1), točka 1(a), „sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun“ ter v skladu z navedenim členom 4(1), točka 1(b), „opravljanje katere koli dejavnosti iz točk 3 in 6 oddelka A Priloge I k Direktivi [2014/65]“, ob upoštevanju nekaterih pogojev.
- 50 V obravnavanem primeru je treba na eni strani poudariti, da je v skladu s pojasnili predložitvenega sodišča opredelitev pojma „kreditna institucija“ v smislu člena 4(1), točka 1, Uredbe št. 575/2013 upoštevna za razlago kazenske določbe, na podlagi katere je bila izrečena obsodba BG.
- 51 Na drugi strani se ta obsodba nanaša na dejanja, storjena med aprilom 2016 in septembrom 2017, to je pred začetkom veljavnosti spremembe člena 4(1), točka 1, te uredbe z Uredbo 2019/2033.
- 52 Vendar ni izključeno, da bi ta sprememba vplivala na načelo retroaktivne uporabe ugodnejše kazenske zakonodaje (*lex mitior*). Čeprav v spisu, ki je na voljo Sodišču, ni navedb o tem, kako je to načelo zakoreninjeno v bolgarskem pravu, pa je to načelo vsekakor zagotovljeno s členom 7(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (glej v tem smislu sodbo ESČP z dne 17. septembra 2009, Scoppola proti Italiji (št. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, točka 109), katere stranka je Republika Bolgarija.
- 53 V teh okoliščinah je treba za odgovor na prvo vprašanje upoštevati spremembo člena 4(1), točka 1, Uredbe št. 575/2013, ki je bila uvedena z Uredbo 2019/2033.
- 54 Nazadnje in s pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, se zdi, da BG ni opravljal nobene od dejavnosti iz člena 4(1), točka 1(b), spremenjene Uredbe št. 575/2013.
- 55 Zato je treba šteti, da predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(1), točka 1(a), spremenjene Uredbe št. 575/2013 razlagati tako, da je podjetje zajeto s pojmom „kreditna institucija“ v smislu člena 4(1), točka 1, te uredbe le, če njegova dejavnost zajema dajanje kreditov s sredstvi, ki izvirajo iz vlog ali drugih vračljivih sredstev, prejetih od javnosti, razen sredstev iz drugih virov.
- 56 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi kontekst, v katerega je umeščena, ter cilje in namen, ki jim sledi akt, katerega del je. Tudi zgodovina nastanka določbe prava Unije lahko razkrije elemente, ki so upoštevni za njeno razlago (sodba z dne 16. marca 2023, Towercast, C-449/21, EU:C:2023:207, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 57 V zvezi z besedilom člena 4(1), točka 1(a), spremenjene Uredbe št. 575/2013 je treba poudariti, da vsebuje dva elementa, in sicer, prvič, „prejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti“, in drugič, „dajanje kreditov za svoj račun“. Poleg tega sta ta dva elementa povezana z veznikom „in“.

- 58 Iz tega je treba sklepati, da je podjetje, ki ne opravlja nobene dejavnosti iz tega člena 4(1), točka 1(b), zajeto s pojmom „kreditna institucija“ v smislu navedenega člena 4(1), točka 1, le, če je njegova dejavnost kumulativno sprejemanje depozitov ali drugih vračljivih sredstev od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun.
- 59 Poleg tega, čeprav ni izključeno, da se krediti dajejo iz sredstev, ki niso depoziti ali druga vračljiva sredstva, prejeta od javnosti, praviloma nujno obstaja povezava med sprejemanjem vlog in dajanjem kreditov.
- 60 To potrjuje namen člena 4(1), točka 1(a), spremenjene Uredbe št. 575/2013, ki je zagotoviti funkcionalno opredelitev pojma „kreditna institucija“.
- 61 Ta določba namreč izhaja iz člena 1, prva alineja, Prve direktive Sveta 77/780/EGS z dne 12. decembra 1977 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij (UL 1977, L 322, str. 30).
- 62 Iz zgodovine nastanka zadnjenavedene določbe pa je razvidno, da opredelitev pojma „kreditna institucija“ temelji na funkciji, ki jo banke opravljajo zlasti v denarnem toku nacionalnih gospodarstev, pri čemer je njihova bistvena naloga vzpostavljati povezavo med prihranki in naložbami, to je zbirati sredstva in jih posojati (predlog direktive Sveta o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti [kreditnih] institucij (COM(74)2010 final, str. 6)).
- 63 Iz tega sledi, da podjetje, ki od javnosti ne prejema vlog ali drugih vračljivih sredstev in ki tako zgolj daje kredite iz sredstev iz drugih virov, ni zajeto s pojmom „kreditna institucija“ v smislu člena 4(1), točka 1(a), spremenjene Uredbe št. 575/2013.
- 64 Te ugotovitve ne omaje dejstvo, da se po spremembi Uredbe št. 575/2013 z Uredbo 2019/2033 ta člen 4(1), točka 1, zdaj nanaša na podjetje, katerega dejavnost „je kar koli od naslednjega“.
- 65 Zakonodajalec Unije namreč ob tej spremembi v navedenem členu 4(1), točka 1(a), ni ločil dejavnosti sprejemanja depozitov ali drugih vračljivih sredstev od dejavnosti dajanja kreditov, kar potrjuje, da je treba ti dejavnosti razumeti kot celoto. Poleg tega isti člen 4(1), točka 1(b), drugače kot ta določba napotuje na „kater[o] koli dejavnost[...]“ iz Priloge I, oddelek A, točki 3 in 6, k Direktivi 2014/65.
- 66 Poleg tega je treba glede vprašanj predložitvenega sodišča v zvezi s členom 9(1) Direktive 2013/36 in Prilogo I k tej direktivi poudariti, prvič, da ta člen 9(1) določa izrecno prepoved, da osebe ali podjetja, ki niso kreditne institucije, od javnosti sprejemajo depozite ali druga vračljiva sredstva, ne da bi bila navedena tudi dejavnost dajanja kreditov, in drugič, da sta v točkah 1 in 2 te priloge I ločeno opredeljena sprejemanje vlog in dajanje kreditov. Vendar to ne vpliva na sprejeto razlago pojma „kreditna institucija“ v smislu Uredbe št. 575/2013.
- 67 Ob upoštevanju vseh zgornjih preudarkov je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4(1), točka 1(a), spremenjene Uredbe št. 575/2013 razlagati tako, da je podjetje zajeto s pojmom „kreditna institucija“ v smislu člena 4(1), točka 1, te uredbe le, če njegova dejavnost kumulativno zajema sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun, pri čemer mora biti pojasnjeno, da so te vloge ali druga sredstva, prejeta od javnosti, namenjena dajanju kreditov, ne da bi bilo izključeno, da se krediti dajejo tudi iz sredstev iz drugih virov.

Drugo vprašanje

- 68 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba pojem „dovoljenje“ v smislu člena 4(1), točka 42, Uredbe št. 575/2013 razlagati tako, da vključuje sistem predhodne registracije za kreditne posle.
- 69 Najprej je treba preučiti okvir, v katerega je umeščeno to vprašanje.
- 70 Tako se po eni strani v skladu z zadevno kazensko določbo iz postopka v glavni stvari, in sicer členom 252(1) kazenskega zakonika, med drugim kaznuje „[k]dor brez ustreznega dovoljenja poklicno opravlja bančne, zavarovalne ali druge finančne transakcije“. V skladu s pojasnili predložitvenega sodišča se ta določba uporablja le za dejavnosti, za katere je predviden sistem dovoljenj v obliki predhodne odobritve.
- 71 Po drugi strani je v skladu s temi pojasnili dajanje kreditov s sredstvi, ki ne izhajajo iz dejavnosti sprejemanja depozitov ali drugih vračljivih sredstev od javnosti, če že ne bančna transakcija, vsaj finančna transakcija, za katero nacionalno pravo določa sistem predhodne registracije, in ne sistem predhodne odobritve, tako da opravljanje take poslovne dejavnosti brez predhodne registracije ni kaznivo dejanje.
- 72 Zdi pa se, da predložitveno sodišče meni, da je razlaga pojma „dovoljenje“ v smislu Uredbe št. 575/2013 upoštevana za razlago pojma „dovoljenje“ v smislu člena 252(1) kazenskega zakonika, ker če bi bila na podlagi široke razlage ureditev predhodne registracije prav tako zajeta s tema pojmom, bi bilo treba tudi za opravljanje finančnih transakcij brez registracije, kot so navadne transakcije posojanja, šteti, da je zajeto s kršitvijo iz te določbe.
- 73 V zvezi s tem je treba poudariti, kot je to storila Evropska komisija, da je treba pojem „dovoljenje“ v smislu člena 4(1), točka 42, Uredbe št. 575/2013 razumeti v okviru te uredbe, ki vključuje Direktivo 2013/36.
- 74 Ta direktiva v okviru poglavja 1 naslova III ureja splošne zahteve, ki omogočajo začetek opravljanja dejavnosti kreditnih institucij. Države članice od kreditnih institucij zahtevajo, da pridobijo dovoljenje pred začetkom opravljanja svojih dejavnosti.
- 75 Nasprotno pa Direktiva 2013/36 v zvezi s finančnimi institucijami, med katere v skladu z opredelitvijo iz člena 4(1), točka 26, Uredbe št. 575/2013 spadajo podjetja, ki niso kreditne institucije, in katerih glavna dejavnost je (samo ali med drugim) dajanje posojil, v okviru naslova V določa le določbe o svobodi ustanavljanja in svobodi opravljanja storitev.
- 76 Iz tega sledi, da so pogoji, ki urejajo pridobitev dovoljenja kot finančna institucija v smislu Uredbe št. 575/2013, urejeni le na nacionalni ravni, tako da glede podrobnih pravil o takih dovoljenjih obseg pojma „dovoljenje“ v smislu te uredbe za postopek v glavni stvari ni upošteven.
- 77 V teh okoliščinah na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 78 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

Člen 4(1), točka 1(a), Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012, kakor je bil spremenjen z Uredbo (EU) 2019/2033 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019,

je treba razlagati tako, da

je podjetje zajeto s pojmom „kreditna institucija“ v smislu tega člena 4(1), točka 1, te uredbe le, če njegova dejavnost kumulativno zajema sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun, pri čemer mora biti pojasnjeno, da so te vloge ali druga sredstva, prejeta od javnosti, namenjena dajanju kreditov, ne da bi bilo izključeno, da se krediti dajejo tudi iz sredstev iz drugih virov.

Podpisi